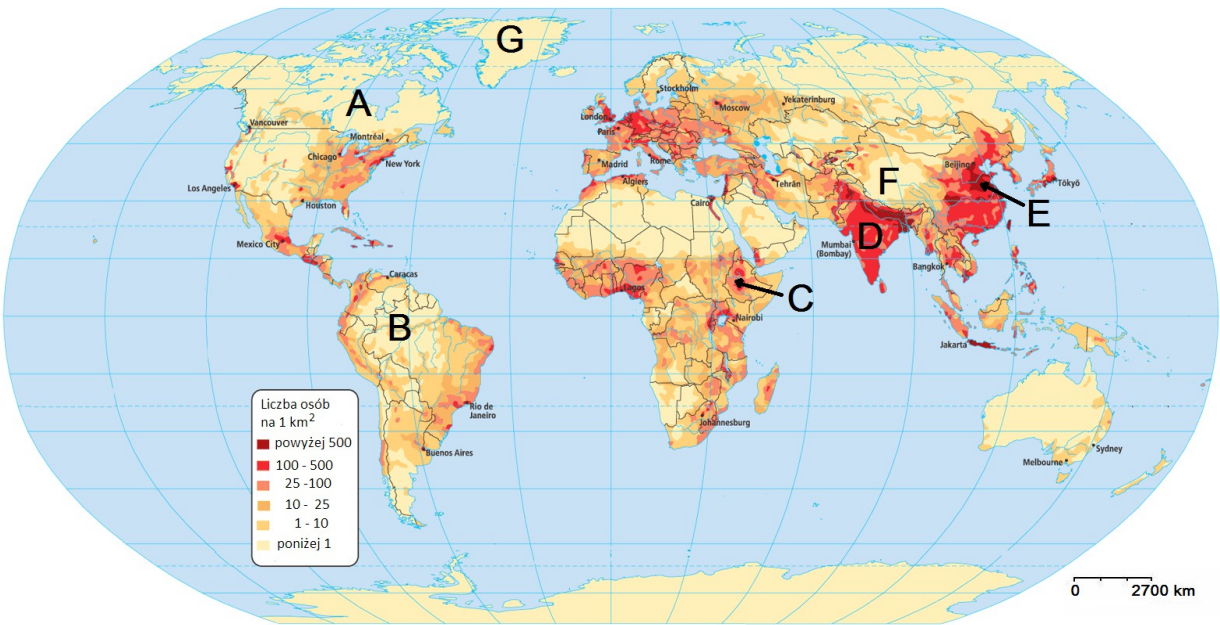

1.3.2. Ludność

Zadanie 189.

Na mapie gęstości zaludnienia literami A–G zaznaczono regiony o korzystnych lub mało korzystnych warunkach dla zamieszkania.

Na podstawie: <http://galleryhip.com/population-of-the-world.html> [dostęp: 20.11.2014].

Wpisz w każdy wiersz tabeli nazwy regionów wybrane spośród podanych oraz litery, którymi te regiony oznaczono na mapie.

Nazwy regionów: Wyżyna Dekanu, Nizina Amazonki, Wyżyna Tybetańska, Andy, Nizina Chińska, Nizina Hudsonska, Wyżyna Abisyńska.

Lp.	Opis regionu	Nazwa regionu	Oznaczenie literowe na mapie
1.	Region o dużej gęstości zaludnienia wynikającej z korzystnych warunków dla rolnictwa ze względu na występowanie małych rzecznych i gleb rozwiniętych na lessach.		
2.	Region o dużej gęstości zaludnienia wynikającej z korzystnych warunków do zasiedlenia ze względu na położenie w klimacie zwrotnikowym monsunowym.		
3.	Region o małej gęstości zaludnienia wynikającej m.in. z trudnych warunków dla rolnictwa ze względu na występowanie marzłociowych gleb glejowo-bielicowych.		
4.	Region o małej gęstości zaludnienia wynikającej z trudnych warunków do zamieszkania ze względu na występowanie bariery grawitacyjnej.		

Zadanie 190.

W tabeli przedstawiono przyrost naturalny na 1000 ludności na świecie i w regionach o różnym poziomie rozwoju gospodarczego, w przedziałach lat od 2010 r. wraz z prognozą do 2050 r.

Wyszczególnienie	Przyrost naturalny na 1000 ludności
------------------	-------------------------------------

	2010–2015	2015–2020	2020–2025	2025–2030	2030–2040	2045–2050
Świat	11,0	10,0	8,9	7,8	6,9	6,0
Regiony bardziej rozwinięte gospodarczo	1,2	0,8	0,3	–0,3	–0,7	–0,9
Regiony słabiej rozwinięte gospodarczo	13,0	11,8	10,5	9,3	8,2	7,2

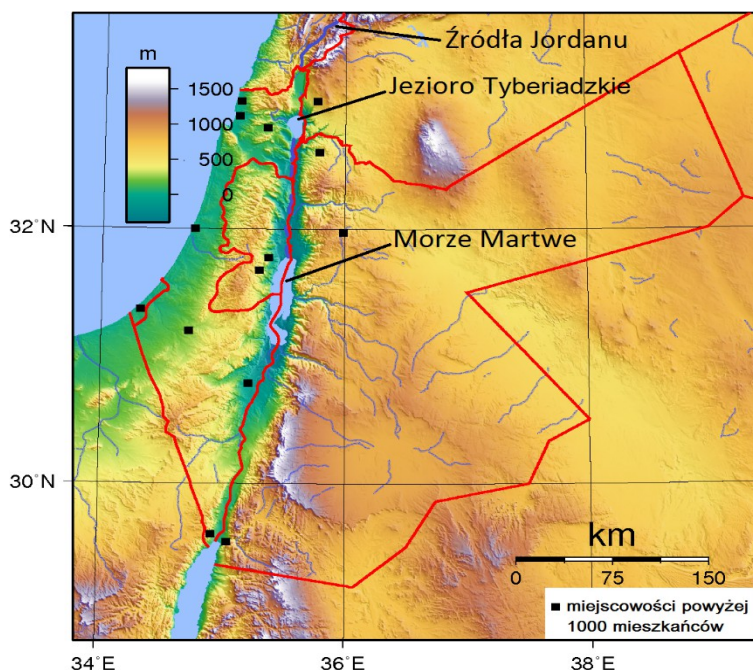
Źródło: Rocznik Statystyki Międzynarodowej 2012, Warszawa 2013.

Podaj po dwie przyczyny zmian przyrostu naturalnego na 1000 ludności w latach 2010–2050 w regionach bardziej rozwiniętych gospodarczo oraz w regionach słabiej rozwiniętych.

Zadanie 191.

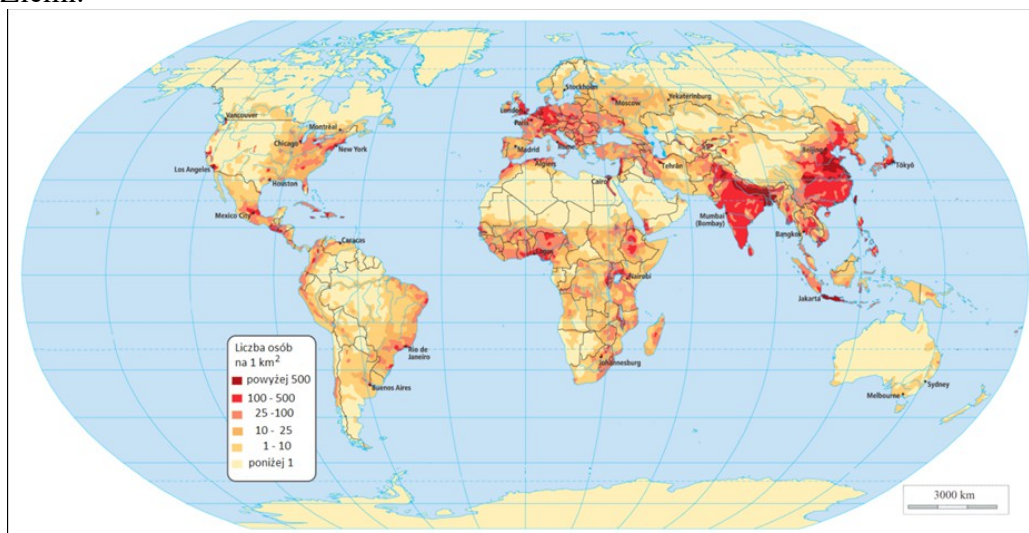
Na mapie przedstawiono ukształtowanie powierzchni oraz wody powierzchniowe na wybranym obszarze Bliskiego Wschodu.

Podaj dwie cechy środowiska przyrodniczego, które sprzyjają osiedlaniu się ludności i dwie, które ograniczają osiedlanie się ludności w regionie przedstawionym na mapie.

Zadanie 192.

Na mapie przedstawiono zróżnicowanie gęstości zaludnienia na Ziemi.

W tabeli podano informacje dotyczące rozmieszczenia ludności.

Oceń prawdziwość podanych informacji. Wpisz znak X w odpowiednie komórki tabeli.

Lp.	Informacja	Prawda	Falsz
1.	Wybrzeża mórz i oceanów są gęściej zaludnione niż obszary położone wewnątrz kontynentów.		
2.	Andy mają mniejszą gęstość zaludnienia niż Nizina Amazonki.		
3.	Duża gęstość zaludnienia występuje na Nizinie Gangesu i Nizinie Mandżurskiej.		

Zadanie 193.

Na mapie zaznaczono jeden z obszarów Ameryki Północnej o niekorzystnych warunkach dla osadnictwa.

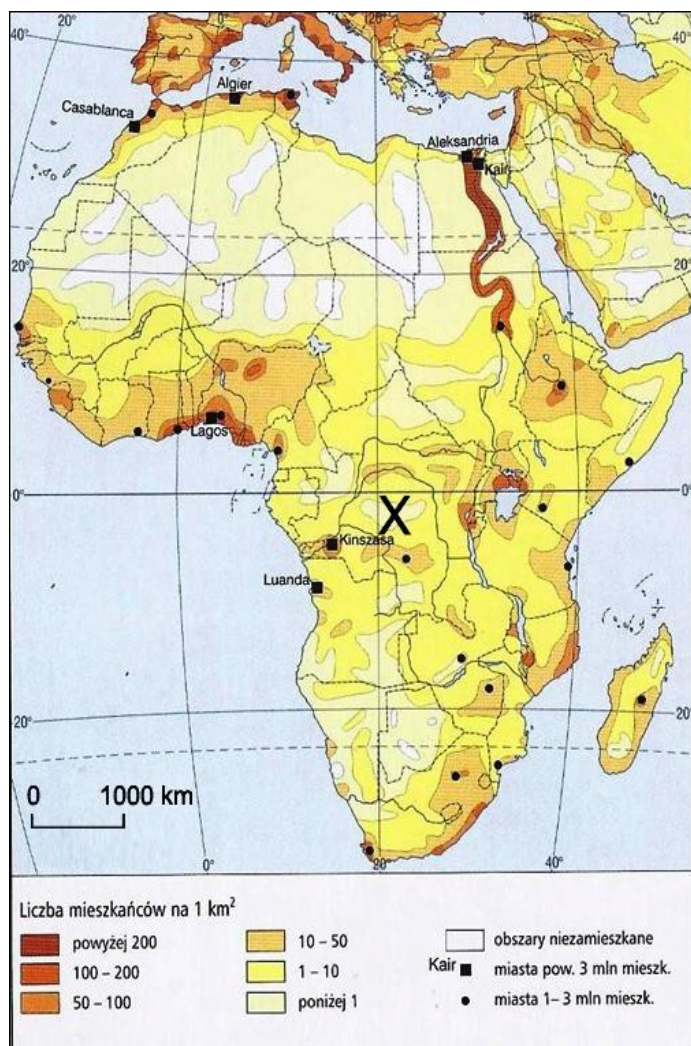
Wybierz zestawienie informacji, które są poprawnym uzupełnieniem i dokończeniem zdania. Zaznacz literę (A lub B) oraz jeden z numerów (1., 2., 3. lub 4.).

Na mapie zaznaczono obszar

A	o dużej gęstości zaludnienia	wynikającej głównie z	1.	deficytu światła.
B	o małej gęstości zaludnienia		2.	niedoboru wody opadowej.
			3.	dużej wilgotności powietrza.
			4.	niskich temperatur powietrza.

Zadanie 194.

Na mapie literą X oznaczono jeden z obszarów Afryki o bardzo małej gęstości zaludnienia.

Źródło: *Atlas geograficzny. Liceum*, Warszawa 2003, s. 135.

Uzasadnij, podając trzy argumenty, że warunki przyrodnicze obszaru oznaczonego na mapie literą X utrudniają osadnictwo i gospodarowanie w tym regionie.

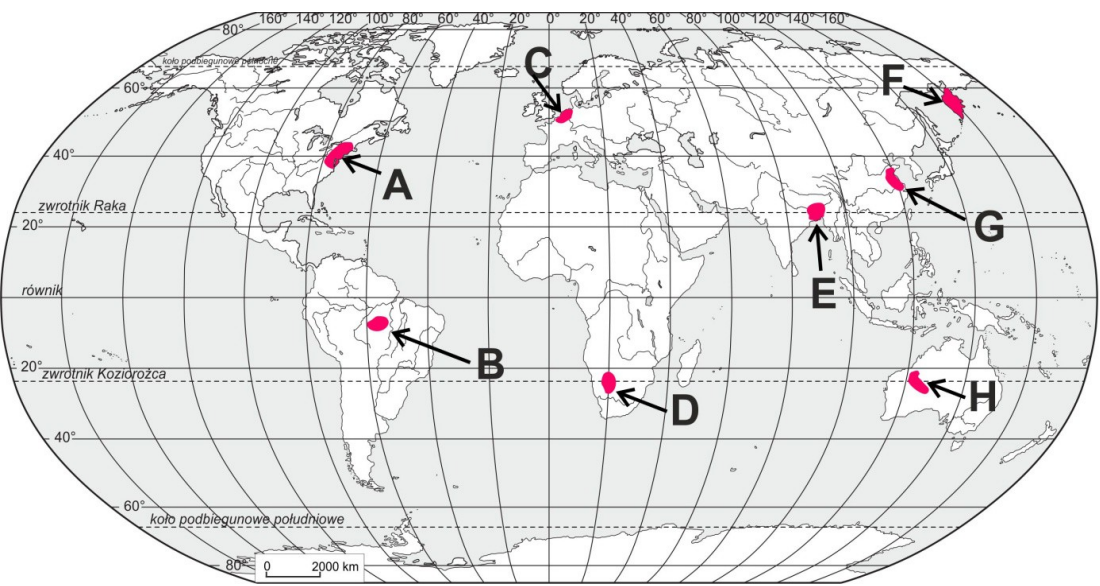
Zadanie 195.

W większości państw znajdujących się w fazie postindustrialnej rozwoju gospodarczego udział zatrudnienia w przemyśle stabilizuje się lub spada, przy utrzymującej się na stałym poziomie lub wzrastającej wartości sprzedanej przemysłu.

Podaj trzy przykłady przemian zachodzących w produkcji przemysłu w krajach znajdujących się w fazie postindustrialnej, które przyczyniają się do spadku zatrudnienia w przemyśle.

Zadanie 196.

Na mapie literami A–H oznaczono obszary różniące się gęstością zaludnienia.

Przyporządkuj do każdej informacji zamieszczonej w tabeli po dwa obszary oznaczone na mapie.

Lp.	Informacja	Oznaczenia literowe obszarów na mapie	
1.	Obszary słabo zaludnione ze względu na ujemny bilans wodny.		
2.	Obszary gęsto zaludnione ze względu na występowanie żyznych gleb astrefowych.		
3.	Obszary gęsto zaludnione ze względu na występowanie klimatów morskich strefy umiarkowanej i podzwrotnikowej.		

Zadanie 197.

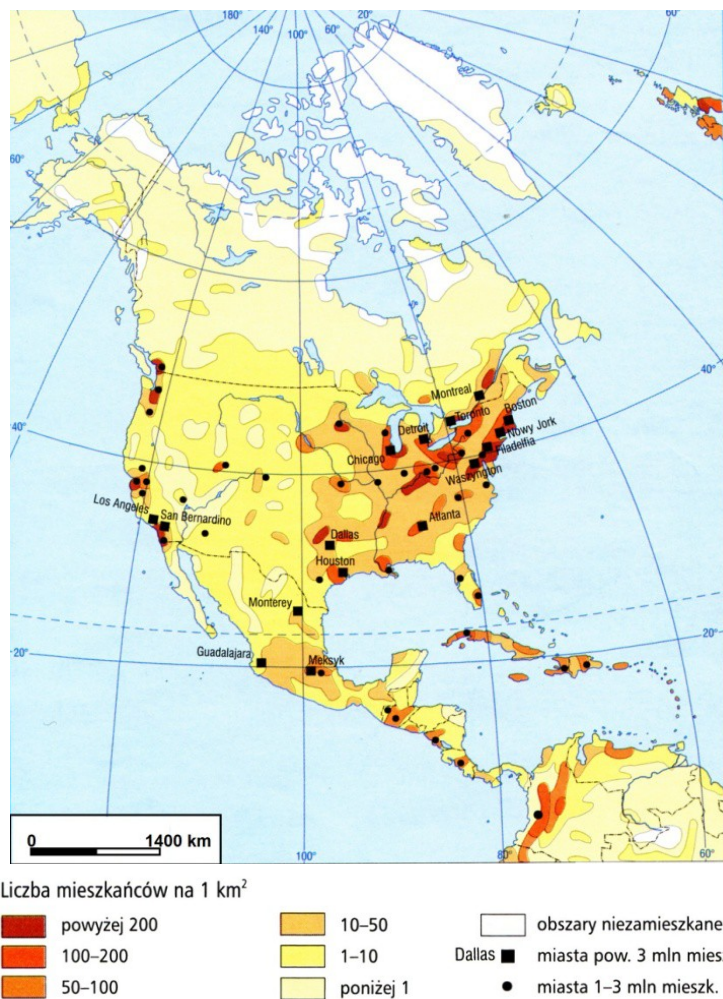
Na mapie gęstości zaludnienia literami A–D oznaczono cztery obszary.

Podaj cechy środowiska przyrodniczego, które mają wpływ na gęstość zaludnienia obszarów wskazanych na mapie.

Zadanie 198.

Na mapie przedstawiono rozmieszczenie ludności w Ameryce Północnej.

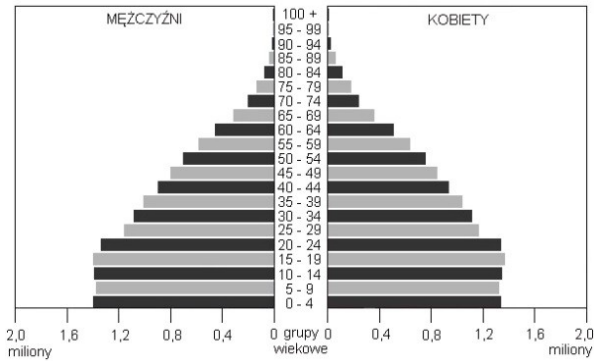
Źródło: *Mapy świata. Ilustrowany Atlas Świata*, zeszyt 16.

Sformułuj dwa wnioski odnoszące się do rozmieszczenia ludności w Ameryce Północnej.

Zadania 199. i 200. rozwiąż na podstawie materiału źródłowego.

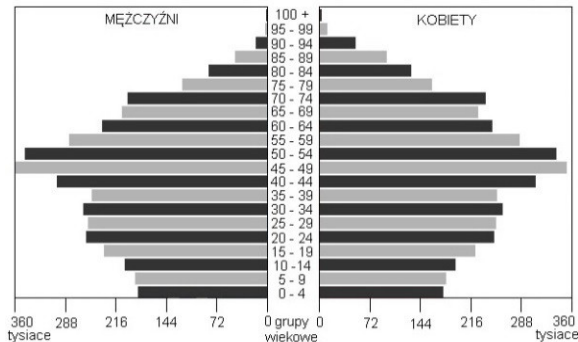
Poniższe dane zawierają informacje demograficzne z 2014 r. o wybranych państwach świata.

Państwo A

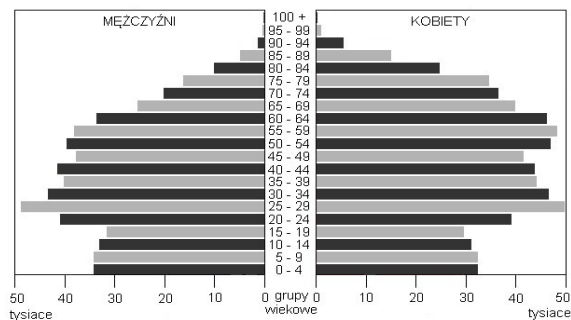
Współczynnik urodzeń: 19,4‰.
Współczynnik zgonów: 5,3‰.
Saldo migracji zewnętrznych:
0/1000 mieszkańców.

Państwo B

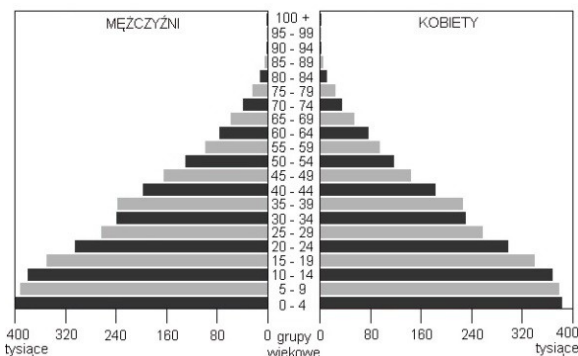
Współczynnik urodzeń: 9,4‰.
Współczynnik zgonów: 11,3‰.
Saldo migracji zewnętrznych:
1,8/1000 mieszkańców.

Państwo C

Współczynnik urodzeń: 10,3‰.
Współczynnik zgonów: 13,7‰.
Saldo migracji zewnętrznych:
-3,5 /1000 mieszkańców.

Państwo D

Współczynnik urodzeń: 24,9‰.
Współczynnik zgonów: 6,5‰.
Saldo migracji zewnętrznych:
0/1000 mieszkańców.

Na podstawie: https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/wfbExt/region_eur.html [dostęp: 19.10.2014].

Zadanie 199.

W tabeli zapisano informacje odnoszące się do trzech państw (patrz → materiał źródłowy do zadań 199. i 200.).
W każdym wierszu tabeli zaznacz literę oznaczającą państwo, do którego odnoszą się podane informacje.

Lp.	Informacja	Państwo			
1.	W przypadku wieloletniego utrzymywania się przedstawionych w materiale wskaźników liczba ludności państwa będzie malała, w dużej mierze z powodu ruchów migracyjnych.	A	B	C	D
2.	W państwie tym liczba ludności w wieku produkcyjnym w najbliższych latach będzie malała, co prawdopodobnie spowoduje jeszcze większy napływ imigrantów.	A	B	C	D
3.	Państwo to charakteryzuje wysoki współczynnik urodzeń, ale liczba urodzeń od kilkunastu lat nie wykazuje tendencji wzrostu. Świadczy to o wejściu państwa do III fazy rozwoju demograficznego.	A	B	C	D

Zadanie 200.

W tekście przedstawiono problemy, jakie mogą wystąpić w państwach wysoko rozwiniętych gospodarczo, w których prognozowany jest spadek liczby ludności.

W państwach wysoko rozwiniętych gospodarczo, w których prognozowany jest spadek liczby ludności, poważnym problemem będzie brak siły roboczej. Może pociągnąć to za sobą poważny kryzys gospodarczy. Średnia długość życia ludności tych państw będzie systematycznie rosła. Spowoduje to ogromne problemy z punktu widzenia finansów publicznych. Znacznie mniejsza liczba ludności w wieku produkcyjnym będzie musiała utrzymać pokolenie boomu demograficznego. Może to doprowadzić do konfliktów społecznych i poważnie wpłynąć na kwestie polityczne. Brak rąk do pracy w wielu krajach będzie tak duży, że będą one stosować różnego rodzaju środki motywujące, aby zachęcić do przyjazdu pracowników z krajów ubogich. To spowoduje jeszcze większy napływ imigrantów i może wywołać kolejne konflikty społeczne.

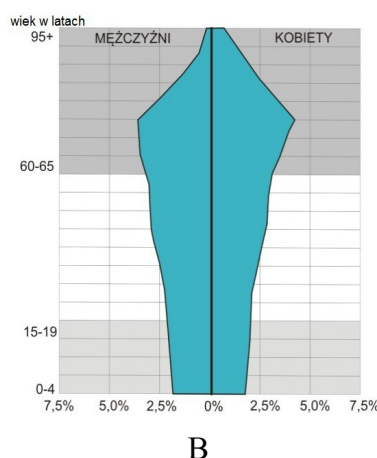
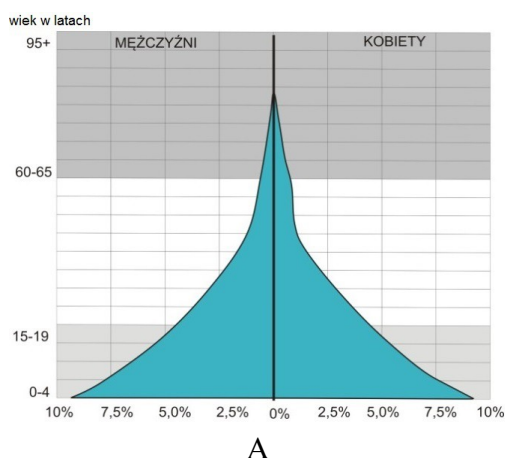
Na podstawie: <http://geopolityka.org/komentarze/480-swiat-wedlug-nowego-wzorca-implozja-demograficzna-oczami-georgea-friedmana> [dostęp: 19.10.2014].

Uzupełnij zdanie (patrz → materiał źródłowy do zadań 199. i 200.).

Państwo, w którym sytuacja demograficzna może doprowadzić do wystąpienia problemów opisanych w tekście, oznaczono literą ...

Zadanie 201.

Na wykresach oznaczonych literami A i B przedstawiono strukturę płci i wieku ludności dwóch państw. Wykresy są charakterystyczne dla dwóch faz rozwoju demograficznego.

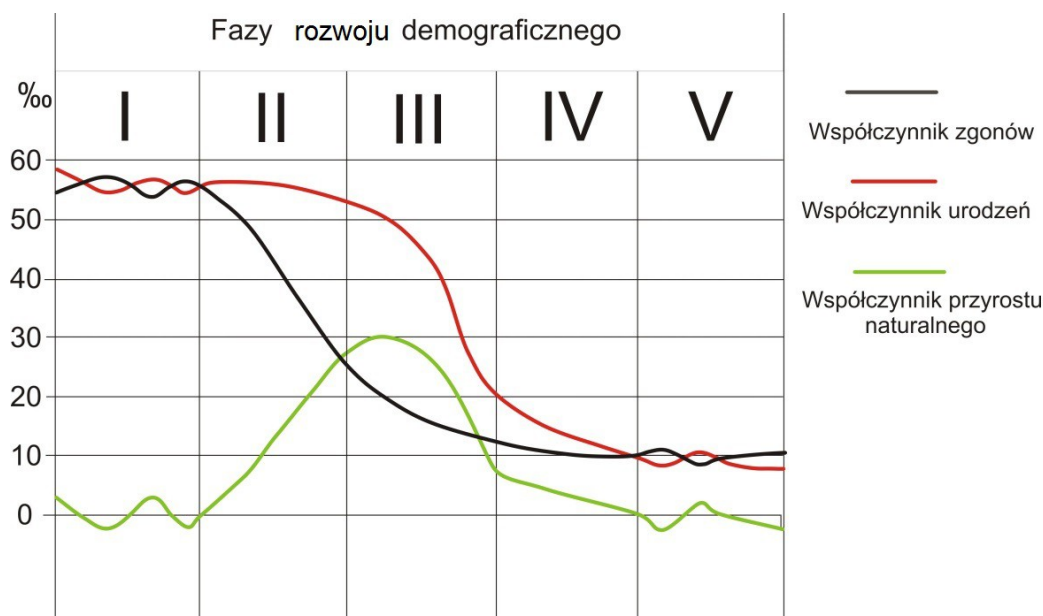
Na podstawie: [http://www.worldlifeexpectancy.com/\[...\]-population-pyramid](http://www.worldlifeexpectancy.com/[...]-population-pyramid); [http://www.worldlifeexpectancy.com/\[...\]-population-pyramid](http://www.worldlifeexpectancy.com/[...]-population-pyramid) [dostęp: 10.02.2015].

Oceń prawdziwość podanych informacji. Wstaw znak X w odpowiednie komórki tabeli.

Lp.	Informacja	Prawda	Falsz
1.	W państwie, którego strukturę płci i wieku oznaczono literą A, wartość współczynnika urodzeń jest mniejsza niż w państwie, którego strukturę płci i wieku oznaczono literą B.		
2.	W państwie, którego strukturę płci i wieku oznaczono literą B, średnia długość życia ludności jest większa niż w państwie, którego strukturę płci i wieku oznaczono literą A.		
3.	W państwie, którego strukturę płci i wieku oznaczono literą B, stosunek liczby osób w wieku poprodukcyjnym do liczby osób w wieku produkcyjnym jest większy niż w państwie, którego strukturę płci i wieku oznaczono literą A.		

Zadania 202.–204. rozwiąż na podstawie materiału źródłowego.

Na wykresie przedstawiono wartość współczynników urodzeń, zgonów i przyrostu naturalnego w fazach rozwoju demograficznego.

Na podstawie: https://www.academia.edu/7132441/Przejście_demograficzne_a_przejście_epidemiologiczne_w_krajach_rozwijających_się [dostęp: 15.01.2015].

Zadanie 202.

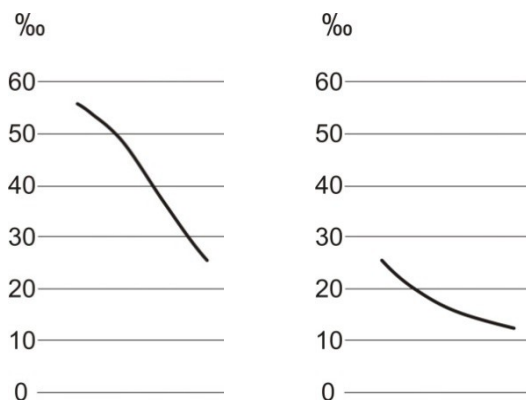
Uzasadnij, że w różnych fazach rozwoju demograficznego (patrz → materiał źródłowy do zadań 202.–204.) współczynnik przyrostu naturalnego może mieć taką samą wartość.

Zadanie 203.

Wyjaśnij, dlaczego wartości współczynnika zgonów w I i V fazie demograficznej różnią się (patrz → materiał źródłowy do zadań 202.–204.).

Zadanie 204.

Na wykresach przedstawiono wartości współczynnika zgonów charakterystyczne dla dwóch z pięciu faz rozwoju demograficznego.

Zaznacz poprawne dokończenie zdania (patrz → materiał źródłowy do zadań 202.–204.).

Na wykresach przedstawiono wartości współczynnika zgonów charakterystyczne dla fazy

A. I i II

B. II i III

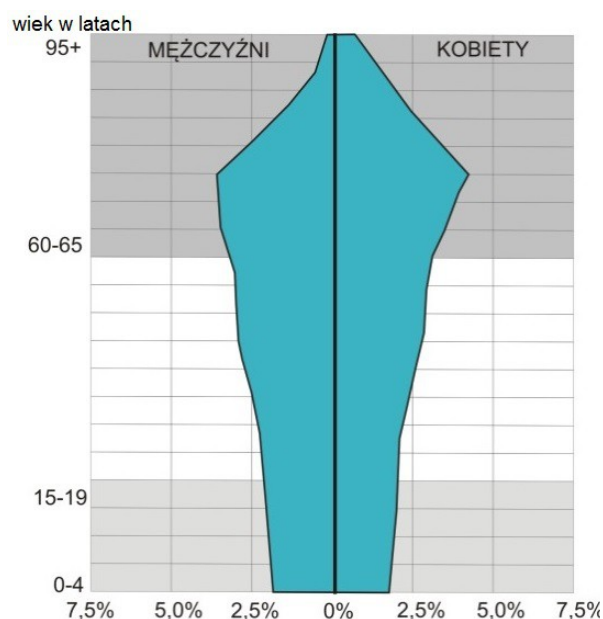
C. III i IV

D. IV i V

Zadanie 205.

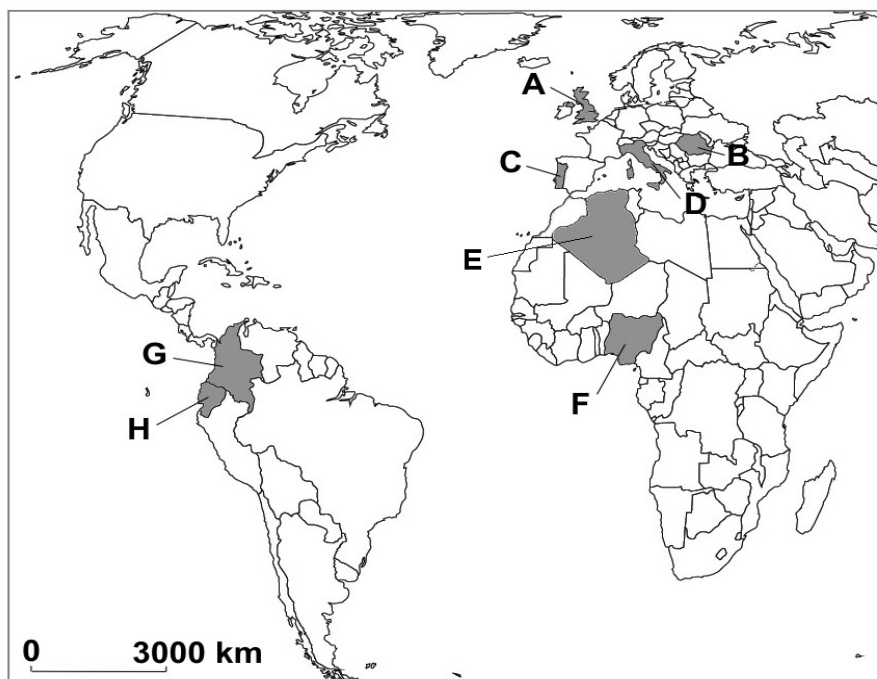
Na wykresie przedstawiono strukturę płci i wieku ludności wybranego państwa.

Podaj dwie cechy struktury wieku ludności, które świadczą o tym, że państwo to znajduje się w IV fazie rozwoju demograficznego.

Zadanie 206.

Na mapie zaznaczono wybrane państwa w Europie oraz w Afryce i Ameryce Południowej, z których przybyło dużo imigrantów do Hiszpanii po 2000 r.

Na podstawie: <http://extranjeros.empleo.gob.es/es/ObservatorioPermanenteInmigracion/Anuarios/index.htm> [dostęp: 28.10.2014].

Imigranci przybywają do Hiszpanii głównie w poszukiwaniu pracy. Napływowi imigrantów do tego kraju sprzyja wiele czynników, których przykłady podano w tabeli.

Uzupełnij tabelę. Wpisz nazwy państw, z których przybywa do Hiszpanii ludność, zamierzająca się tam osiedlić ze względu na podane czynniki.

Lp.	Czynniki sprzyjające migracji do Hiszpanii	Kraj pochodzenia imigrantów	
		nazwa	oznaczenie literowe na mapie
1.	Ułatwienia dla imigrantów z byłych kolonii, znajomość języka hiszpańskiego.		
2.	Klimat śródziemnomorski dogodny dla osiedlania się emerytów.		

Zadanie 207.

W tekście przedstawiono informacje o migracjach zewnętrznych w Norwegii.

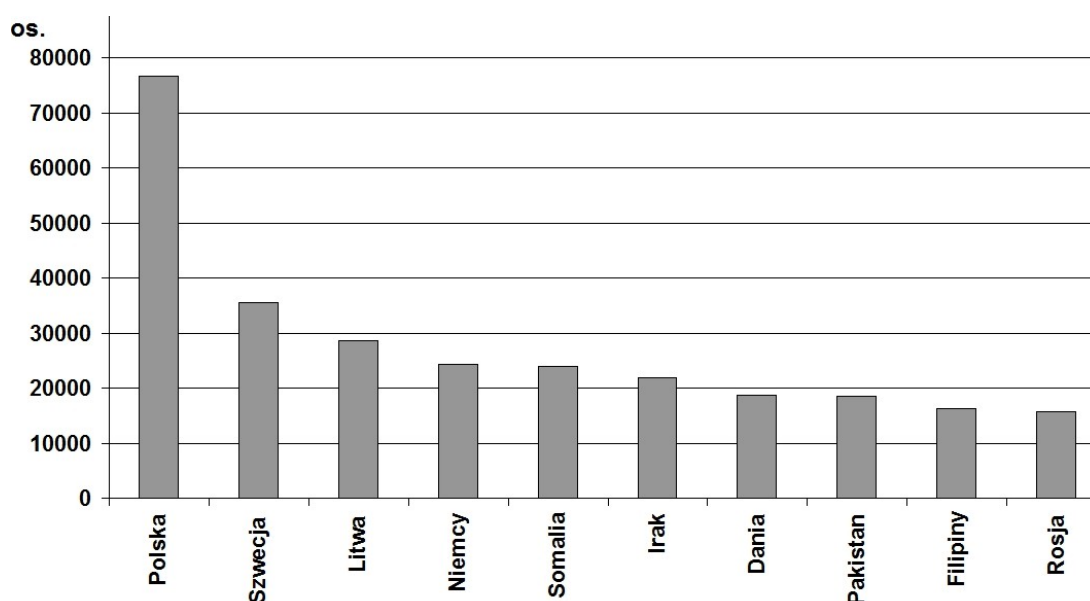
W Norwegii zwiększa się liczba imigrantów. W tym kraju osiedla się głównie ludność z państw europejskich oraz z Azji i Afryki. Są to często osoby o odmiennych cechach społeczno-kulturowych, wśród nich muzułmanie, którzy przyjechali do Norwegii głównie dzięki otwartej polityce azyłowej. Od końca II wojny światowej Norwegia przyjmowała imigrantów z rejonów konfliktów, np. pod koniec lat 40. byli to Żydzi z Europy Wschodniej, a w latach 80. – Kurdowie. Choć od 1975 r. Norwegia oficjalnie nie zaprasza gastarbeiterów, to prowadzi mądrą, selektywną politykę migracyjną, zapraszając fachowców w tych dziedzinach, w których ich brakuje. Dominuje pragmatyczne podejście, ponieważ w Norwegii ciągle występuje deficyt rąk do pracy.

Na podstawie: http://wyborcza.pl/1,76842,10014930,Norweski_raj_dla_imigrantow.html [dostęp: 28.10.2014].

Na podstawie tekstu podaj dwie cechy polityki migracyjnej Norwegii, które wpływają na strukturę narodowościową imigrantów w tym kraju.

Zadania 208. i 209. rozwiąż na podstawie materiału źródłowego.

Na wykresie przedstawiono dziesięć państw, z których pochodziło najwięcej imigrantów w Norwegii w 2013 r.

Źródło: <http://ssb.no/befolkning/statistikker/innvbeef/aar/2013-04-25?fane=tabell&sort=nummer&tabell=109859> [dostęp: 28.10.2014].

Zadanie 208.

Na podstawie wykresu (patrz → materiał źródłowy do zadań 208. i 209.) sformułuj dwa wnioski dotyczące kierunków migracji ludności z krajów europejskich do Norwegii.

Zadanie 209.

Na podstawie wykresu (patrz → materiał źródłowy do zadań 208. i 209.) podaj nazwy trzech państw muzułmańskich, z których wywodzą się imigranci w Norwegii.

Zadanie 210.

Poniższy tekst dotyczy wpływu imigracji na rynek pracy w Polsce.

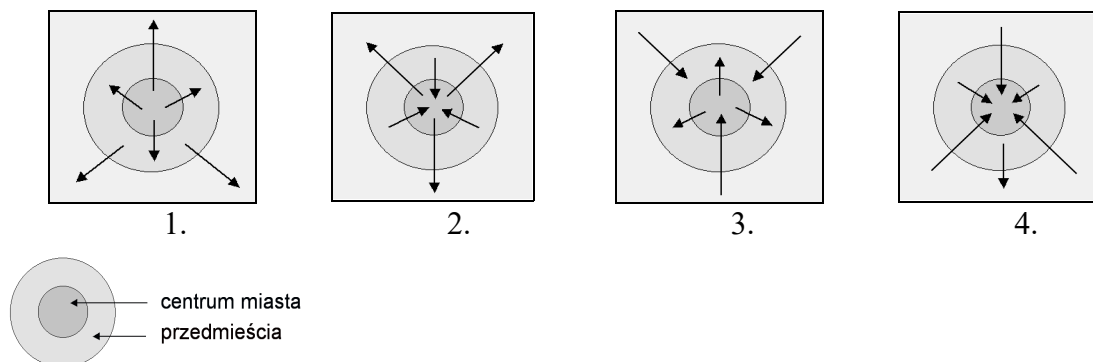
W najbliższej przyszłości można spodziewać się wzrostu liczby cudzoziemców w Polsce. Związane jest to z trendami demograficznymi w naszym kraju oraz z faktem, że w wielu krajach, w których żyje się gorzej niż u nas, występuje nadmiar rąk do pracy, zwłaszcza wśród osób młodych. W Polsce, podobnie jak w innych krajach wysoko rozwiniętych, imigranci liczą na zatrudnienie w branżach, w których coraz trudniej jest znaleźć chętnych do pracy wśród rodzimych mieszkańców. Sytuacja demograficzna naszego kraju powoduje, że cudzoziemcom coraz łatwiej znaleźć pracę w rolnictwie, budownictwie oraz w usługach domowych, szczególnie w opiece nad osobami starszymi.

Na podstawie: <http://wiadomosci.onet.pl/kraj/ekspersi-imigracja-do-polski-jest-nieunikniona-i-korzystna/vbj3p> [dostęp: 22.10.2014].

Na podstawie tekstu i własnej wiedzy uzasadnij dwoma argumentami, że wzrost liczby imigrantów może być korzystny dla Polski pod względem społeczno-gospodarczym.

Zadanie 211.

Na rysunkach 1.–4. przedstawiono kierunki migracji ludności w różnych fazach urbanizacji.

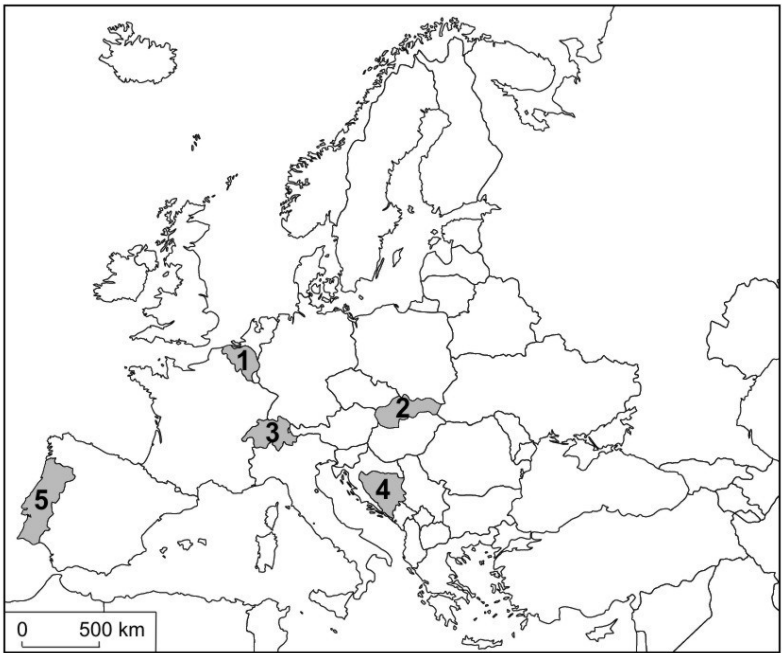
W tekście przedstawiono procesy zachodzące w jednej z faz urbanizacji. W wyniku rozwoju przemysłu istniejąca infrastruktura miejska ulega przeciążeniu, co powoduje pogorszenie warunków życia ludności i utrudnia prowadzenie działalności gospodarczej w mieście. Bardziej zamożne grupy społeczne, poszukując lepszych warunków do życia, przenoszą się z centrum na przedmieścia. Do miast ciągle przybywają imigranci w poszukiwaniu pracy. Przedmieścia powiększają się zarówno pod względem liczby ludności, jak i obszaru. Liczba ludności miasta intensywnie wzrasta.

Na podstawie: <http://www.mojemiasto.org.pl/programy-unijne/-reurbanizacja-wyzwanie-dla-europy/> [dostęp: 18.10.2014].

Podaj numer rysunku, na którym przedstawiono kierunki migracji charakterystyczne dla opisanej w tekście fazy urbanizacji oraz podaj nazwę tej fazy.

Zadanie 212.

Na mapie numerami 1.–5. oznaczono wybrane państwa.

Niektóre państwa w Europie charakteryzują się zróżnicowaną strukturą etniczną i narodowościową.

Wpisz do tabeli nazwy opisywanych państw i litery, którymi oznaczono ich położenie na mapie.

Opis regionu		Nazwa regionu	Oznaczenie liczbowe na mapie
A	Państwo federacyjne, którego społeczeństwo składa się z trzech grup etnicznych. Każda z tych grup wyznaje odrębną religię lub wyznanie.		
B	Państwo federacyjne, które zamieszkuje jeden naród. Mimo to, ludność posługuje się czterema językami, mającymi status języków urzędowych.		
C	Państwo federacyjne, którego społeczeństwo składa się z dwóch głównych grup etnicznych. Języki, którymi posługuje się ludność należąca do tych grup, są dwoma spośród trzech języków urzędowych w tym państwie.		

Zadanie 213.

Na mapie zaznaczono dwa obszary położone w Azji.

Na podstawie: *Atlas geograficzny dla szkół ponadgimnazjalnych*, Warszawa 2013, s. 96.

Zaznacz wspólną cechę obszarów zaznaczonych na mapie.

- A. Większość ludności wyznaje buddyzm.
- B. Zasiedlenie w większości przez ludność arabską.
- C. Większość ludności posługuje się językami celtyckimi.
- D. Zasiedlenie przez naród nieposiadający własnego państwa.

Zadania 214. i 215. rozwiąż na podstawie materiału źródłowego.

W tekście przedstawiono zmianę, jakie zaszły w jednej z dzielnic Londynu.

Przykładem całkowitej zmiany pełnionych funkcji i wyglądu jest dzielnica portowa Londynu – Docklands. W XIX w. istniał tam największy port Wielkiej Brytanii. W latach 70. XX w. nastąpił jego upadek. Handel zamorski przejęły inne porty, dostępne dla statków o większej wyporności. Dzielnica portowa stolicy największego światowego imperium stała się siedliskiem bezrobocia, biedy i patologii społecznej [...]. W tej sytuacji podjęto decyzję o realizacji projektu zagospodarowania Docklands, który przewidywał utworzenie centrum usługowego Canary Wharf – 1 km² biur, hoteli, restauracji, banków, jako uzupełnienie niezbyt odległego City. Na tyłach Canary, wzdłuż Tamizy, wzniesiono nowoczesne dzielnice mieszkaniowe. Do nowego centrum zaczęły przenosić się instytucje z City (m.in. redakcje najbardziej znanych gazet – *The Times* i *Daily Telegraph*) [...]. Cena mieszkań zwiększyła się kilkakrotnie, co zmusiło robotników i dokerów do wyprowadzenia się z tej dzielnicy. Ich miejsce zajęli młodzi biznesmeni nowej generacji – Yuppies. Z ultranowoczesnym Canary Wharf kontrastują znajdujące się po drugiej stronie Tamizy stylowe pałace i ogrody Greenwich.

Źródło: E. i W. Wilczyńscy, *Geografia, podręcznik dla szkół średnich*, Warszawa 1997, s. 133.

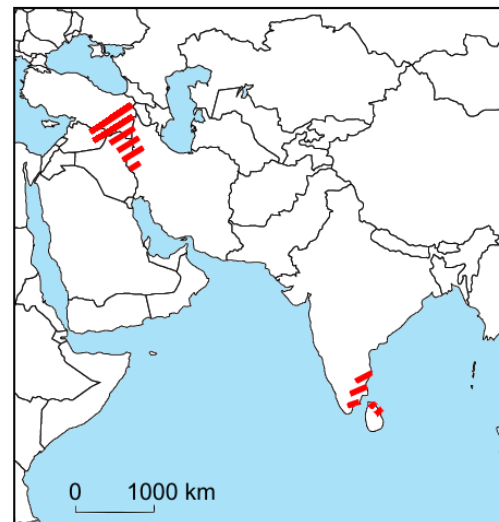
Zadanie 214.

Zaznacz czynnik, który miał największy wpływ na lokalizację nowoczesnych usług w dzielnicy Docklands (patrz → materiał źródłowy do zadań 214. i 215.).

- A. Położenie nad Tamizą.
- B. Duże zasoby taniej siły roboczej.
- C. Bliskie sąsiedztwo londyńskiego City.
- D. Położenie na przeciwległym brzegu Tamizy zabytkowej dzielnicy Londynu.

Zadanie 215.

Wyjaśnij, dlaczego zmiany w światowej flocie handlowej w drugiej połowie XX w. przyczyniły się do utraty funkcji portowej przez dzielnicę Docklands (patrz → materiał źródłowy do zadań 214. i 215.).

Zadanie 216.

Na mapie literami A i B oznaczono dwa azjatyckie regiony.

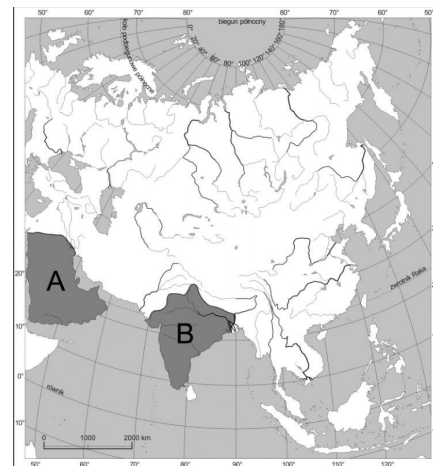
Uzupełnij tabelę.

Przyporządkuj każdemu z regionów zaznaczonych na mapie nazwę dominującej liczebnie na ich obszarze religii i jedną z jej zasad (odpowiedzi wybierz spośród podanych poniżej). Podaj przykład wpływu podanej zasady na życie społeczno-gospodarcze regionu.

Religie: hinduizm, islam, judaizm.

Zasady religijne:

1. Nakaz spożywania żywności koszernej.
2. Zakaz spożywania wieprzowiny.
3. Zakaz zabijania krów.

Region	Nazwa dominującej religii	Zasada religijna (oznaczenie liczbowe)	Wpływ zasady religijnej na życie społeczno-gospodarcze regionu
A			
B			

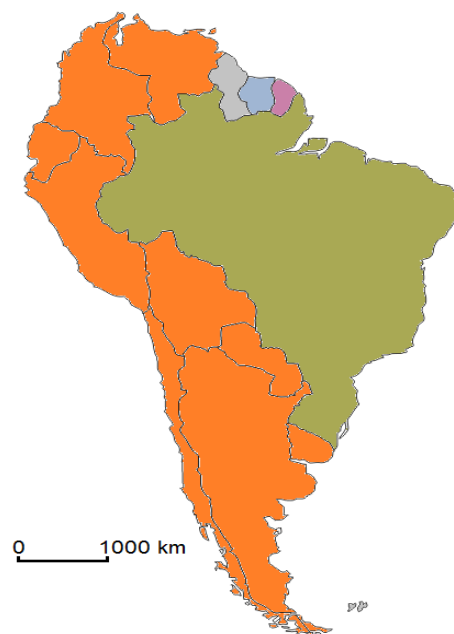
Zadanie 217.

Na mapie przedstawiono zróżnicowanie Ameryki Południowej pod względem języków urzędowych. Każdy z języków urzędowych oznaczono innym kolorem.

Poniższy tekst dotyczy języka urzędowego jednego z państw Ameryki Południowej.

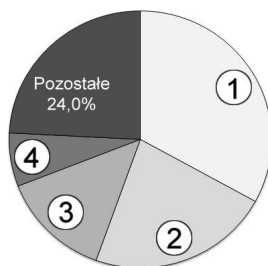
Jest to język, którym na co dzień posługuje się ok. 200 mln osób na świecie, z czego ponad 85% stanowią mieszkańcy jednego z państw Ameryki Południowej. Obecność w tym państwie wspomnianego języka – jako urzędowego – jest dziedzictwem kolonializmu.

Podaj nazwę państwa i języka urzędowego, o których jest mowa w tekście.

Zadanie 218.

Na wykresie przedstawiono strukturę wyznaniową ludności świata w 2012 r.

Na podstawie: http://www.maximus.pl/bw-ludnosc_swiatea [dostęp: 10.10.2014].

W tabeli podano informacje dotyczące trzech religii.

Przyporządkuj każdej informacji nazwę właściwej religii i numer, którym oznaczono na wykresie udział jej wyznawców w strukturze wyznaniowej ludności świata. Nazwy religii wybierz spośród podanych poniżej.

Nazwy religii: buddyzm, chrześcijaństwo, hinduizm, islam.

Informacja		Nazwa religii	Oznaczenie liczbowe na wykresie
A	Religia monoteistyczna. Wyznawcy wierzą w życie pozagrobowe i zobowiązani są m.in. do publicznego wyznawania wiary, postu (ramadanu) i pielgrzymki do świętego miasta.		
B	Religia politeistyczna. Wyznawcy wierzą w reinkarnację, zobowiązani są m.in. do założenia licznej rodziny oraz odbycia rytualnej kąpieli w rzece powodującej oczyszczenie z grzechów.		
C	Religia politeistyczna. Celem wyznawców jest wyzbycie się wszelkich pragnień i osiągnięcie nirwany, czyli stanu oświecenia, spokoju i braku cierpień.		